

Sotsiaalkindlustusameti aastaraamat 2024

Downloaded 07.04.2026

Käsiraamatu uuendus 24.04.2025

Sisukord

Puue ja hoolekanne	3
<i>Puude raskusastme tuvastamine</i>	3
<i>Puudega inimeste sotsiaaltoetused</i>	4
<i>Tõlketeenus kuulmislangusega inimesele</i>	5
<i>Sotsiaalne rehabilitatsioon</i>	6
<i>Erihoolekanne</i>	7
<i>Abivahendid ja toetavad teenused</i>	9

Puue ja hoolekanne

Sotsiaalkindlustusameti eesmärk on parandada puudega inimeste elukvaliteeti, toetada nende iseseisvust ja kaasata neid ühiskonda. Möödunud aastal otsisime lahendust mitmele keerulisele küsimusele: taskukohaste abivahendite tagamine, uued erihoolekande teenusekohad, kaugtölke telefonirakenduse kasutuselevõtt ning tõhusam, kvaliteetsem ja kiirem abi lapsele, kes vajab sotsiaalset rehabilitatsiooni.

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 24.04.2025

Puude raskusastme tuvastamine

Meie ekspertarstid ja spetsialistid tegelevad kuni 15-aastaste laste ja vanaduspensioniealiste puude tuvastamisega (2024. aastal oli vanaduspensioniiiga 64 aastat ja 9 kuud). Kui laps saab 16-aastaseks, hindab töötukassa tema töövõimet ja edastab tulemused sotsiaalkindlustusametile, kes tuvastab puude raskusastme nende tulemuste alusel.

Meie iseteeninduses saab nüüd lihtsamalt lapse ja pensionäri puude raskusastet taotleda, sest lisasime eeltäidetud avalduse, mille saab pärast täiendamist meile esitada. Iseteenindus on hästi vastu võetud: 2024. aastal esitati juba 46% laste ja 21% pensionäride puude tuvastamise taotlustest iseteeninduses.

2024. aasta olulisim tulemus oli ekspertarstidele mõeldud juhend, mille abil koostada laste ja vanaduspensionäride puude raskusastme tuvastamise eksperdiarvamus. Juhendis on rahvusvahelise funktsioneerimisvõime klassifikatsiooni alusel kirjeldatud tegutsemis- ja osalusvõime piiranguid ja funktsioonihäireid. Nii on inimese hindamisandmed paremini mõistetavad ja kasutatavad ning on hõlpsam pakkuda just talle vajalikku abi. Tutvustasime juhendit sihtrühmadele ja asjaomastele organisatsioonidele ning võtame selle 2025. aastal sammhaaval kasutusele.

Valmistasime infosüsteemi ette, et maksta puudega inimestele välja mootorsõidukimaksu leevenduseks mõeldud ühekordne toetus ja tänu sellele tegime enamiku väljamakseid 2025. aasta jaanuaris.

2024. aastal muudeti erivajadustega inimeste süsteem selgemaks ning selle tulemusena on plaanis kehtestada 2027. aastal puudega lapse vanusepiiriks 18 aastat (praegu 16).

Statistika

- ✓ 2024. aasta lõpul oli puue tuvastatud 107 941 inimesel – see on 7,9% rahvastikust.
- ✓ 2024. aastal esitati puude tuvastamiseks 53 785 taotlust.
- ✓ 3538 juhul muutus puude raskusaste kergemaks, 1840 juhul raskemaks.
- ✓ Vaidlustati 1883 otsust. 317 vaiet rahuldati.
- ✓ Puude tuvastamiseks koostati 25 712 ekspertarsti arvamust (ülejäanud otsused tehti töövõime hindamise alusel).
- ✓ Kõige enam ehk 43% juhtudel tuvastati puude raskusaste viieks aastaks. 4868 juhul tuvastati vanaduspensionieas inimesel eluaegne puue.
- ✓ Vanim inimene, kellele esimest korda puuet taotleti, oli 106-aastane ja noorim 22-päevane.

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 24.04.2025

Puudega inimeste sotsiaaltoetused

Puudega inimeste sotsiaaltoetustega toetatakse inimeste iseseisvat toimetulekut, ühiskonda lõimumist ja võrdseid võimalusi. Puudetoetusi määrame ja maksame Eesti alalistele elanikele ning inimestele, kes elavad Eestis tähtajalise elamisloa või tähtajalise elamisõiguse alusel. Puudega inimestele pakuvad soodustusi ka teenuseosutajad, näiteks ühistranspordis, muuseumides ja teatrites.

Statistika

- ✕ Puudega inimese sotsiaaltoetusi sai 122 355 inimest.
- ✕ Toetusteks maksti 54,8 mln eurot.

Puudetoetusi maksime

- ✓ 10 267 lapsele 16,39 mln eurot
- ✓ 44 857 tööealisele 19,95 mln eurot
- ✓ 68 669 vanaduspensioniealisele 18,23 mln eurot
- ✓ 614 inimesele puudega vanema toetust 167 886 eurot
- ✓ 24 lapsele harvikaigusega lapse toetust 34 519 eurot

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 24.04.2025

Tõlketeenus kuulmislangusega inimesele

Korraldame kaht tõlketeenust kuulmislangusega inimestele: viipekeelset kaug- ja kirjutustõlke teenust. Kaugtõlke abil saab kurt teha kuni 30 minutit kestvaid kõnesid ja lahendada peamiselt igapäevaelu küsimusi. Eelkõige vaegkuuljatele mõeldud kirjutustõlke abil muudetakse kõne kirjas nähtavaks.

Statistika

- ✓ Ühes kuus tehakse kaugtõlkeliinile keskmiselt 652 kõnet.
- ✓ Üks inimene kasutab kuus keskmiselt 40 minutit kaugtõlget.
- ✓ Kõne keskmine pikkus on 7 minutit.
- ✓ Kirjutustõlkes on ühe töö keskmine pikkus 3 tundi.

Kirjutustõlge

2024. aastal kasutas kirjutustõlget 40 inimest 140 korral. Kõige sagedamini – 126 korda – toimus see koolitusel või konverentsil. Enim tõlkeid telliti mais.

Kõige rohkem – 110 tundi ja 30 minutit – osutati teenust inimesele, kes kasutas seda koolitustel ja konverentsidel osalemiseks. Kirjutustõlget pakkus Viipekeeletõlkide OÜ.

Kaugtõlge

2024. aasta oli kaugtõlke pakkumises ja arengus murranguline: augustis võtsime Skype'i kõrval kasutusele tõlketeenuse mobiilirakenduse, mis on nüüdseks ainus teenuse osutamise keskkond.

Kaugtõlget pakkusid kuuel päeval nädalas Viipekeeletõlkide OÜ ja MTÜ Tartu Viipekeeletõlgid.

Teenuse sihtrühmas on ligikaudu 1300 kuulmislangusega inimest. 2024. aastal kasutas kaugtõlget Skype'is ja mobiilirakenduses 294 inimest. Aasta lõpus oli mobiilirakenduse ligipääs 272 inimesel, kellest 59 olid uued kasutajad, kes ei olnud varem Skype'i kaudu teenust kasutanud. Mobiilirakenduse kasutajate seas oli enim harjumaalasi, järgnesid Tartu- ja Pärnumaa inimesed. Kõige vähem kasutajaid oli Põlvamaal. Peamised kaugtõlke valdkonnad olid igapäevane suhtlus, asjaajamine ja tervishoid.

Huvitav fakt

- ✂ Eesti puuetega inimeste koda nimetas tõlketeenuse rakenduse ligipääsetavuse kategooria laureaadiks ning tervise ja heaolu infosüsteemide keskus (TEHIK) valis selle oma aasta teoks. Samuti kandideeris teenus kurtide liidu aasta teo tiitlile.

Sotsiaalne rehabilitatsioon

Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenus on mõeldud mitmele sihtrühmale: puudega lapsed, lapsed, kelle abivajaduse on tuvastanud omavalitsus, tööelised inimesed ja vanaduspensionärid. Toetame inimese tegutsemis- ja osalusvõimet, et ta muutuks iseseisvamaks, tuleks igapäevaelus paremini toime ning oleks rohkem ühiskonnaellu kaasatud.

Teenuse senise korralduse tõttu ei ole ressursikasutus optimaalne, dubleeritakse tervishoiu ja hariduse tugiteenuseid ning teenus ei ole neile, kes seda kõige enam vajavad, kuigi tõhus. Riik plaanib rehabilitatsiooniteenuste korraldust uuendada, et erivajadustega inimeste abivajadus tuvastataks ja teenused neile tagataks senisest kiiremini.

2024. aasta detsembris sai riigiportaalis eesti.ee kättesaadavaks terviseprobleemiga lapse toetamise infoteenus, mis aitab eelkõige vanemaid, kelle laps vajab terviseseseisundi tõttu püsivat tuge, aga see on kasulik tööriist ka tervishoiutöötajatele, tugispetsialistidele ning ametnikele, kes last ja tema peret abistavad.

Statistika

- ✓ Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust kasutas aasta jooksul 11 254 inimest, sealhulgas 6414 kuni 16-aastast last, kellest 762 suunas omavalitus.
- ✓ 2024. aastal sai esimest korda teenust 4379 inimest ehk 39% kõigist saajaist.
- ✓ Lapsed said enim eripedagoogi ning tööelised ja pensionärid psühholoogi teenust.
- ✓ Lapsed said eripedagoogi teenust 74 440 tundi ehk 57 tundi lapse kohta.
- ✓ Kõiki sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuseid osutati 663 571 tundi ehk 59 tundi inimese kohta.
- ✓ Tasusime 126 teenuseosutajale ligi 20 mln eurot.
- ✓ Teenuse kvaliteedi edendamiseks ja korralduse tõhustamiseks nõustasime asutusi 347 korda ja kuues asutuses alustasime põhjalikku lepingu täitmise kontrolli.

Erihoolekanne

Sotsiaalkindlustusameti korraldusel pakutakse täisealistele psüühilise erivajadusega inimestele erihoolekandeteenuseid, mida saab kasutada nii kodus kui ka teenuseosutaja juures elades.

Toetavaid teenuseid pakutakse peamiselt inimese kodus ning päeva- ja töökeskuses. Kogukonnas elamise teenus on majutusega teenus, kus tegevusjuhendaja on kohal ainult päevasel ajal. Ööpäevaringseid teenuseid pakutakse koos toitlustamise ja majutusega teenuseosutaja ruumides ööpäev läbi. Nii kodus elavatele kui ka ööpäevaringset erihoolekannet vajavatele autismispektrihäire ja äärmuslikult kahjustava käitumisega inimestele on eraldi teenused koos tegevusjuhendajaga, kes on läbinud asjakohase väljaõppe.

Selleks et rahastada kõiki erihoolekandeteenuseid kooskõlas teenuse tegeliku hinnaga, vajab sotsiaalkindlustusamet juurde vähemalt 68 miljonit eurot. 2024. aastaks eraldas riik lisaks 6,1 miljonit eurot ning eelarveks kujunes 56 miljonit eurot. Aasta jooksul tasusime teenuseosutajatele 51,5 miljonit eurot.

Eelarve jääk tekkis peamiselt seetõttu, et Euroopa regionaalarengu fondi kaasrahastatud teenuskohtadel ei ole teenuse osutamist eri põhjustel – näiteks ehitustööde või lubade hankimise tõttu – veel alustatud. Probleeme on ka juba valminud teenuskohtade täitmisega: teenuseosutajad on määranud nii suure omaosaluse, et paljud inimesed ei suuda seda tasuda. Samuti ei ole võimalik hoida kõiki ülejäänud erihoolekande teenuskohti pidevalt täidetuna, sest näiteks klientide vajaduste muutumise ja abivajaduse lõppemise tõttu muutub ka kasutajate arv.

Statistika

- ✓ Erihoolekandeteenuseid kasutas 6661 inimest ehk ligi 200 võrra rohkem kui eelmisel aastal. Aasta lõpus oli täidetud 7699 teenuskohta (üks inimene võib samal ajal saada mitut teenust).
- ✓ 2024. aasta lõpu seisuga sai toetavaid teenuseid 4793 inimest, kogukonnas elamise teenust 672 inimest, ööpäevaringseid teenuseid 2158 inimest, kohtumäärusega teenust 87 inimest ning autismispektrihäire ja äärmuslikult kahjustava käitumisega inimestele mõeldud teenuseid 28 inimest.
- ✓ Aasta jooksul kasutas 22% erihoolekandeteenuste saajatest – 1462 inimest – ka sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust.
- ✓ Erihoolekannet osutas 152 teenuseosutajat. Suurim neist on AS Hoolekandeteenused, kellel on üle Eesti 69 kogukonnas elamise ja ööpäevaringset erihoolekandekodu.

Huvitav fakt

- ✕ Euroopa Sotsiaalfond rahastab isikukeskse erihoolekandeteenuse mudeli katsetamist, mille käigus pakkusime abi 800 inimesele 33 omavalitsuses.

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 24.04.2025

Abivahendid ja toetavad teenused

Sotsiaalkindlustusamet hüvitab osa abivahendite ostu- või üürikuludest inimestele, kes peavad tervisliku seisundi või puude tõttu kasutama ratastooli, funktsionaalvoodit, kuuldeaparaati vms.

Statistika

- ✓ Abivahenditele kulus 32,17 mln eurot:
 - ✓ inimesed maksid abivahendite eest 10,32 mln eurot
 - ✓ riik tasus abivahendite ostu ja üüri hüvitamiseks 21,85 mln eurot ehk ligi 70% abivahendite kogumaksumusest.
- ✓ Riigi soodustusega sai abivahendeid 69 841 inimest: 1991 last, 7713 tööelist ja 60 365 pensioniealist.
- ✓ Abivahendeid üüriti 7,61 mln ja osteti 24,56 mln euro eest.
- ✓ Kuus tehti keskmiselt 59 951 abivahendite tehingut.
- ✓ Üüritehinguid oli 32% ja ostutehingud 68%.
- ✓ Meie lepingupartneritest teenuseosutajaid oli 178 ja teeninduskohti 502.
- ✓ Kõige rohkem abivahendi saajaid oli Harjumaal – 25 961 inimest –, kõige vähem Hiiumaal – 569 inimest.

Huvitavaid fakte

- ✕ Enim hüvitatud abivahendid on põiepidamatuse tooted ja sellega seotud hooldusvahendid, kõrvatagused kuulmisabivahendid ning vanni- ja dušitoolid.
- ✕ Ühtlustati hüvitamise piirmäärad: kõikidel põiepidamatuse abivahenditel on see 50% ja teistel abivahenditel 90%.

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 24.04.2025